

Kuntien harkinnanvaraisen valtionosuuden korotuksen hakeminen vuonna 2023

Kunnanhallitus 09.10.2023 § 178

Valmistelija

Talousjohtaja Kristiina Räsänen, Kermanrannantie 7, 79700 Heinävesi, gsm 040 7101 936, email: kristiina.rasanen@heinavesi.fi

Kunnan valtionosuutta voidaan kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 27 §:n mukaan korottaa hakemuksesta harkinnanvaraisesti valtion talousarvion rajoissa, jos kunta ensisijaisesti poikkeuksellisten tai tilapäisten kunnallistaloudellisten vaikeuksien vuoksi on lisätyn taloudellisen tuen tarpeessa. Sen arvioinnissa otetaan huomioon myös paikalliset erityisolosuhteet.

Valtionosuuden korotuksen myöntämisen ehtona on, että kunta on hyväksynyt taloutensa tasapainottamiseksi toteutettavia toimenpiteitä. Toimenpiteet aikatauluineen ja euromääräisine vaikutuksineen on esitettävä valtionosuuden korotusta koskevassa hakemuksessa. Jos toimenpiteitä ei ole päätetty hakuajan loppuun mennessä, on hakemukseen merkittävä se, milloin valtuusto käsittelee ne ja mitkä toimenpiteet ovat.

Valtionapuviranomainen voi asettaa korotuksen myöntämiselle ja käytölle myös muita kunnan talouteen liittyviä ehtoja. Valtionosuuden korotus voidaan seuraavina vuosina jättää myöntämättä tai se voidaan myöntää alennettuna, jos esitettyjä toimenpiteitä tai asetettuja ehtoja ei ole noudatettu.

Avustuksen myöntämisen ehtona on myös, että kunta toteuttaa kuntalain 118 §:n mukaisen arviointiryhmän ehdotuksen mukaiset toimenpiteet palveluiden edellytyksen turvaamiseksi. Edellä mainittu ehto koskee niitä kuntia, joihin on asetettu em. lain 118 §:n mukainen arviointiryhmä. Harkinnanvaraisen valtionosuuden korotukseen on käytettävissä enintään 10 000 000 euroa. Kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 45 §:n 2 momentin mukaan korotusta on haettava valtiovarainministeriön päättämään ajankohtaan mennessä.

Hakemukset tulee toimittaa tiistaihin 17.10.2023 klo 16.15 mennessä sähköpostiosoitteeseen kirjaamo.vm@gov.fi tai osoitteella: Valtiovarainministeriö PL 28 00023 VALTIONEUVOSTO

Heinäveden kunta hakee valtionosuuden korotusta merkittävän taloudellisen tilanteen heikkenemisen myötä.

Heinäveden kunnan talouden raami vuodelle 2024 oli -1,8 milj. euroa alijäämäinen ja suunnitteluvuodet 2025 -1,6 milj. euroa alijäämäinen ja vuosi 2026 -1,4 milj. euroa alijäämäinen. Edellisten tilikausien ylijäämät on tällä suunnitelmalla käytetty ja kunnan talous ei ole enää tasapainossa.

Isoimpana tekijä kunnan talouden heikkenemiseen on valtionosuuksien romahtaminen hyvinvointialueelle siirtymisen takia. Heinävesi on yksi Suomen isoimpia häviäjiä uudistuksessa.

Kunnanhallitus (5.6.2023 § 116) keskusteli vuoden talousarvioraamin laadinnan yhteydessä 2024 tuloperusteista ja linjasi, että kunnan talouden ja toiminnan kehittämiskohteita selvitetään työryhmässä, joka koostuu

johtoryhmästä ja puheenjohtajistosta. Talousarvion valmisteluun liittyen pidettiin valtuustoseminaari 21.8.2023, jossa linjattiin talouden tilannetta valtuutetuille. Valtuusto kävi läpi kunnan lainakantaa, omaisuuseriä, käyttötalouden tilannetta ja palveluverkkoa.

Toimenpiteinä on linjattu kunnan omaisuuseristä metsätilojen myynnit sekä metsänmyyntituottojen nostaminen merkittävästi. Organisaation rakennetta on tarkasteltu useamman vuoden ajan ja rakenteellista muutosta on tehty merkittävästi vuodesta 2017 alkaen. Henkilöstörakenteen osalta muutoksia ei ole mahdollista tehdä. Kunta on ulkoistanut tai hoitaa sopimuskumppanien kautta palveluitaan riskienhallinnan ja jatkuvuuden näkökulmasta mm. ICT, palkanlaskenta, ruoka- ja puhtauspalvelut, elinkeinopalvelut, maaseutupalvelut, ympäristöterveydenhuollon, ympäristösuojelun sekä eläinlääkintähuollon palvelut.

Tulopuolen toimenpiteinä taksoitusta on tarkasteltu ja korotettu vuosittain mm. vesi- ja viemärilaitoksella. Suuri riski kunnan taloudessa on ulkoisten vuokrien osalta hyvinvointialueelle vuokrattujen kiinteistöjen tulevaisuus kun siirtymäajan vuokrasopimukset päättyvät 3+1 vuoden jälkeen.

Kunnanhallituksessa 23.10. käsitellään Heinäveden kunnan talouden tasapainottamiseksi toteutettavat toimenpiteet ja ne viedään valtuustoon 13.11.2023 Samassa kokouksessa hyväksytään Heinäveden kunnan veroprocentit vuodelle 2024.

Esittelijä	Kunnanjohtaja
Päätösehdotus	Kunnanhallitus päättää, että 1) Heinäveden kunta hakee harkinnanvaraista valtionosuuden korotusta. 2) Antaa talousjohtajalle ja kunnanjohtajalle valtuuden täydentää hakemusta hakuperusteiden mukaisesti tarvittavilla lisäselvityksillä.
Päätös	Hyväksyttiin päätösehdotus. Talousjohtaja Kristiina Räsänen oli kokouksessa kuultavana tämän asian osalta.
Kunnanhallitus 06.11.2023 § 205	
Valmistelija	Talousjohtaja Kristiina Räsänen, Kermanrannantie 7, 79700 Heinävesi, gsm 040 7101 936, email: kristiina.rasanen@heinavesi.fi Talouden tasapainottamiseksi tehtyjä toimenpiteitä on kunnassa tehty talousarvioraamiin nähden merkittävästi. Heinäveden kunnan valtionosuusien alenema on kuitenkin merkittävä koko Suomen tasolla. Kunnan ennakkollinen valtionosuus vuodelle 2024 on 77€/asukas, kun vastaava luku saman kokoluokan kunnissa esim. Puumala 648€/as, Savitaipale 1281€/as, Rautjärvi 671€/as ja Posio 1096€/as. Kunnan 2024 ennakkollisten valtionosuuksien muutos vuoteen 2023 verrattuna on - 538.110 €, joka on 69,6% (-170€/as) vähemmän kuin edellisenä vuonna. Oppilasmäärien muutos vaikuttaa kuitenkin vielä lisäksi Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuuteen (ns. OKM-vos) joka vähentää vielä lisäksi kunnalle lopullisesti maksettavaa valtionosuutta.

Kunnan harkinnanvaraisen valtionosuuden korotuksen 800.000 euron hakemus vuodelle 2023 on jätetty sähköpostitse Valtiovarainministeriöön 17.10.2023.

Harkinnanvaraisen valtionosuuden korotusta haetaan valtionosuuksien suuren alemisen vuoksi. Kunnan rahoituspohja on muuttunut rakenteellisesti merkittävästi aikaisempaan.

Kunta tekee toimenpiteitä talouden tasapainottamiseksi seuraavasti:

Toimintatuottojen korotuksia vuoden 2024 talousarvioon esitetään seuraavasti: Metsänmyyntituottojen lisäys 100 000 euroa, metsäkiinteistöjen myyntivoittojen lisäys 450 000 euroa ja jäteveden asiakasmaksujen korotus 0,40 €/m³ 24 000 euroa. Tuottojen korotusvaikutus yhteensä on 574 000 euroa vuoden 2024 talousarvioon.

Toimintakulujen osalta vuoden 2024 talousarvion esitykseen on henkilöstökulujen osalta ollut tarkka laskenta, jolloin talousarvioraamin nähden henkilöstökuluja on saatu alemmas.

Esittelijä	Kunnanjohtaja
Päätösehdotus	Kunnanhallitus esittää valtuustolle hyväksyttäväksi talouden tasapainottamistoimenpiteet vuodelle 2024 talousarvioon seuraavasti: -metsänmyyntituottoja lisää 100.000 euroa, jolloin metsänmyyntituotot yhteensä ovat 500.000 € -metsäkiinteistöjen myyntivoittoja lisää 450.000 € -jäteveden asiakasmaksujen korotus 0,40 €/m ² 24.000 €
Päätös	Hyväksyttiin päätösehdotus.

Valtuusto 13.11.2023 § 47
193/02.02.02/2023

Valtuuston esityslistan oheismateriaalina tuloslaskelma vertailu 2022-2026 koonti, valtion rahoitusosuus peruspalveluihin 2024 – taulukko ja kaavio verotulot ja valtionosuudet 2024.

Päätösehdotus	Kunnanhallitus esittää valtuustolle hyväksyttäväksi talouden tasapainottamistoimenpiteet vuodelle 2024 talousarvioon seuraavasti: -metsänmyyntituottoja lisää 100.000 euroa, jolloin metsänmyyntituotot yhteensä ovat 500.000 € -metsäkiinteistöjen myyntivoittoja lisää 450.000 € -jäteveden asiakasmaksujen korotus 0,40 €/m ³ 24.000 €
Päätös	Hyväksyttiin kunnanhallituksen esitys.